

Súd: Najvyšší správny súd Slovenskej republiky
Spisová značka: 7Ssk/52/2022
Identifikačné číslo spisu: 2019200159
Dátum vydania rozhodnutia: 27. júna 2023
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Martinčeková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:2019200159.2

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Martinčekovej a členov senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a Mgr. Michala Novotného, v právnej veci žalobcu: N. T. X., B. XX.XX.XXXX, X. X. Č.. XXX, právne zastúpený advokátom JUDr. Daliborom Pavelkom, advokátom so sídlom Pribinova č. 46, Hlohovec, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8 a 10 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 36446-3/2019-BA zo dňa 12.4.2019, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č.k. 20Sa/16/2021-222 zo dňa 1.10.2021, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave č.k. 20Sa/16/2021-222 zo dňa 1.10.2021 zrušuje a vec vracia Správnemu súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

1. Krajský súd v Trnave ako správny súd napadnutým rozsudkom č.k. 20Sa/16/2021-222 zo dňa 1.10.2021 zrušil rozhodnutie žalovanej č. 36446-3/2019-BA zo dňa 12.4.2019 (ďalej preskúmané rozhodnutie) a vec jej vrátil na ďalšie konanie. V rozsudku uviedol, že uvedené rozhodnutie bolo predmetom súdneho prieskumu v konaní pred súdom pod sp. zn. 20Sa/10/2019, pričom správny súd v poradí prvým rozsudkom zo dňa 29.11.2019 preskúmané rozhodnutie zrušil. Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe kasačnej sťažnosti žalovanej rozsudkom č.k. 9Sžsk/42/2020 zo dňa 26.5.2021 rozsudok Krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení uviedol, že žalovaná dospela správne k záveru, že v danom prípade nebola splnená podmienka starostlivosti o dieťa zo strany otca dieťaťa. Ak otec dieťaťa v konkrétnom prípade po prevzatí dieťaťa do starostlivosti riadne pracoval v rovnakom rozsahu, ako tomu bolo pred prevzatím dieťaťa do starostlivosti a z tohto dôvodu nemal stratu alebo zníženie príjmu oproti jeho príjmom pred prevzatím dieťaťa, potom neboli splnené podmienky na priznanie materského. Žalobca nepreukázal splnenie podmienok na priznanie tohto nároku v zmysle § 49 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom ku dňu právoplatnosti preskúmaného rozhodnutia (ďalej zákon o soc. poistení) za obdobie od 19.10.2018 do 31.12.2018 a od 7.1.2019 a preto žalovaná rozhodla správne o zániku nároku na materské. Po vrátení veci správny súd opätovne preskúmal preskúmané rozhodnutie a toto zrušil

podľa § 191 ods. 1 písm. d/ a e/ SSP. Uviedol, že žalovaná porovnanie rozsahu pracovnej činnosti a príjmu žalobcu v období pred a po uplatnení nároku na materské vykonala iba za obdobie týkajúce sa rozhodnutia o nároku na materské za obdobie od 19.10.2018 do 31.12.2018. Kasačný súd údaj o príjme žalobcu v období od 7.1.2019 do 30.4.2019 k dispozícii nemal a v súvislosti s rozsahom pracovného času žalobcu iba všeobecne konštatoval, že ide o 21 hodín týždenne o proti pôvodnej pracovnej zmluve s dohodnutým pracovným časom 26,5 hodín s tým, že ide o minimálny rozdiel. Správne orgány teda pre posúdenie výšky príjmu žalobcu v období od 7.1. do 30.4.2019 nemali dostatok podkladov a dôsledne neposúdili ani rozsah pracovnej činnosti žalobcu v tomto období.

2. Proti tomuto rozsudku podala kasačnú sťažnosť žalovaná. Namietala nerešpektovanie záväzného právneho názoru zo strany správneho súdu, čím došlo k naplneniu sťažnostného dôvodu podľa § 440 ods. 1 písm. i/ SSP. Najvyšší súd v bode 37 odôvodnenia rozsudku sp. zn. 9Sžsk/42/2020 konštatoval, že žalovaná dostatočne zistila skutkový stav. K dostatočne zistenému skutkovému stavu po 7.1.2019 dodala, že preskúvanom rozhodnutí poukázala na dôkaz - vyjadrenie zamestnávateľa PCA Slovakia, s.r.o. zo dňa 29.1.2019, v ktorom sa uvádza, že pracovná doba podľa dohôd o vykonaní práce od 19.10.2018 do 31.12.2018 a od 7.1.2019 do 30.4.2019 je rovnaká ako v prípade pracovného pomeru - teda práca na víkendovej zmene v piatok, v sobotu a v nedeľu. Možnosť práce z domu, ktorá je uvedená v dohodách o vykonaní práce, nebola zamestnancovi schválená. Záver krajského súdu o nepreskúmateľnosti a o nedostatočnom zistení stavu veci priamo odporuje predchádzajúcemu záveru kasačného súdu, ktorý konštatoval správne právne posúdenie veci Soc. poisťovňou, pretože niet správneho právneho posúdenia, ak je zistenie stavu veci nedostatočné. Žiadala napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť správne súdu na ďalšie konanie.

3. Žalobca sa ku kasačnej sťažnosti nevyjadril.

4. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 SSP), po zistení, že kasačná sťažnosť bola podaná včas, oprávnenou osobou a je prípustná, bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) a oboznámení sa so sťažnostnými bodmi, ktorými bol kasačný súd viazaný (§ 453 ods. 2 SSP) zistil, že kasačná sťažnosť je v celom rozsahu dôvodná.

5. Predmetom súdneho prieskumu je preskúvané rozhodnutie žalovanej, ktorým zamietla odvolanie žalobcu a potvrdila prvostupňové rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Trnava zo dňa 31.1.2019, ktorým pobočka rozhodla, že podľa § 51 ods. 2 zákona o soc. poistení žalobcovi zanikol nárok na materské od 19.10.2018 do 31.12.2018, opätovne mu nárok na materské vznikol od 1.1.2019 do 6.1.2019 a opätovne zanikol od 7.1.2019. Správny súd zrušil preskúvané rozhodnutie v poradí prvým rozsudkom č.k. 20Sa/10/2019-129 zo dňa 29.1.2019 z dôvodu jeho nepreskúmateľnosti a nesprávneho právneho posúdenia veci. Najvyšší súd rozsudkom č.k. 9Sžsk/42/2020 zo dňa 26.5.2021 zrušil rozsudok správneho súdu so záväzným právnym záverom, že žalobca nepreukázal splnenie podmienok na priznanie nároku na materské v zmysle § 49 ods. 1 zákona o soc. poistení za obdobie od 19.10.2018 do 31.12.2018 a od 7.1.2019, a preto žalovaná správne rozhodla v zmysle § 51 ods. 2 cit. zákona v týchto obdobiach o zániku nároku na materské. Najvyšší súd vychádzal zo skutkového stavu zisteného žalovanou takto:

Žalobca prevzal T.. T. X. prevzal do svojej starostlivosti podľa dohody s matkou dieťaťa od 4.10.2018. Čo sa týka jeho pracovného času, pred prevzatím maloletého dieťaťa do starostlivosti bol jeho pracovný čas ustanovený na 26,5 hodín týždenne. Išlo o tzv. víkendovú zmenu, pričom podľa vyjadrenia zamestnávateľa zo dňa 29.1.2019 pracoval v piatok, sobotu a v nedeľu v priestoroch zamestnávateľa v závode v Trnave. Po prevzatí dieťaťa sa odo dňa 19.10.2018 zamestnal u svojho pôvodného zamestnávateľa PCA Slovakia, s.r.o. so sídlom v Trnave na základe dohody o vykonaní práce zo dňa 12.10.2018 za odmenu 3500 eur s predpokladaným rozsahom práce 350 hodín. Na základe tejto dohody o vykonaní práce začal dňa 19.10.2018 opätovne vykonávať prácu na pozícii zaskladenie nadmerných množstiev materiálu potrebného na výrobu vozidiel, v rozsahu 350 hodín za obdobie 19.10.2018 do 31.12.2018, čo predstavovalo priemerne 35 hodín týždenne. Vymeriavacie základy na uplatnenie poistného boli porovnateľné s vymeriavacími základmi, ktoré dosahoval v predchádzajúcom pracovnom pomere. Po vykonaní pracovnej úlohy podľa v poradí prvej dohody o vykonaní práce uzavrel novú dohodu o vykonaní práce zo dňa 4.1.2019 s rovnakými náležitosťami

(odmena 3500 eur, 350 hodín za dohodnuté obdobie), podľa ktorej vykonával prácu od 7.1.2019 do 30.4.2019 v rovnakom rozsahu 350 hodín, čo predstavuje týždenne v priemere 21,8 hodín, pričom aj túto prácu vykonával na víkendových zmenách piatok, sobotu a v nedeľu v závode v Trnave. Kasačný súd konštatoval, že žalobca po prevzatí dieťaťa do starostlivosti nezmenil rozsah vykonávanej práce v porovnaní s obdobím pred prevzatím dieťaťa do starostlivosti a nedošlo u neho z tohto dôvodu k strate alebo zníženiu príjmu zárobkovej činnosti.

6. Správny súd v napadnutom rozsudku naproti tomu uviedol, že najvyšší súd údaj o príjme žalobcu v období od 7.1.2019 do 30.4.2019 k dispozícii nemal a v súvislosti s rozsahom pracovného času žalobcu iba všeobecne konštatoval, že ide o 21 hodín týždenne oproti pôvodnej pracovnej zmluve s dohodnutým týždenným pracovným časom 26,5 hodín s tým, že ide o minimálny rozdiel.

7. K tomuto záveru správneho súdu kasačný súd uvádza, že nie je na mieste. Je potrebné si uvedomiť, že správny súd nepodrobuje prieskumu zrušujúce rozhodnutie súdu vyššej inštancie. Naopak, súd nižšej inštancie je viazaný právnym názorom vysloveným kasačným súdom (§ 469 SSP). Najvyšší súd v zrušujúcom rozsudku zrozumiteľne a jasne konštatoval skutkové okolnosti, z ktorých vychádzal a rovnako zreteľne vyslovil aj záväzný právny názor, ktorým bol správny súd viazaný. Najvyšší súd Slovenskej republiky zaujal právny názor, že žalobca nepreukázal splnenie podmienok na priznanie nároku na materské v zmysle § 49 ods. 1 zákona o soc. poistení v oboch sporných obdobiach, t. j. aj v období od 7.1.2019. Zo zrušujúceho rozsudku najvyššieho súdu tiež vyplýva, že skutkový stav tak, ako ho zistila žalovaná, pokladal za dostatočne zistený. Preto zrušil napadnutý rozsudok správneho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie s tým, že právny názor kasačného súdu je preň záväzný.

8. Podľa judikatúry požiadavky na reflektovanie právneho názoru najvyššieho súdu zaujaté v tej istej právnej veci a vyjadrené v jeho zrušujúcom rozhodnutí sú pri následnom rozhodovaní nižšieho súdu výrazne prísnejšie, než v prípade precedenčnej (judikátornej) záväznosti. Pre konanie po zrušení rozhodnutia najvyšším súdom platí bezvýnimčne zásada viazanosti a podriadenosti nižšieho súdu právnym názorom vysloveným najvyšším súdom. Kasačná (inštančná) záväznosť môže byť reflektovaná len bezpodmienečným rešpektovaním rozhodnutia najvyššieho súdu. Výnimky z tejto zásady pripúšťa právna prax len celkom výnimočne. Ide najčastejšie o prípad zmeny v skutkových zisteniach, ktoré tvorili základ zrušujúceho aj zrušovaného rozhodnutia, alebo prípad zmeny právnej úpravy, ku ktorej došlo po zrušovanom rozhodnutí, ale pred opätovným rozhodnutím nižšieho súdu. Nie je tiež vylúčené, že nižší súd rozhodne inak aj z dôvodu zásadného judikátorneho posunu (napríklad reflektujúc niektoré rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie, Európskeho súdu pre ľudské práva alebo ústavného súdu) v otázke, ktorá v čase rozhodovania najvyššieho súdu nebola celkom uspokojivo vyriešená (porov. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 12/2016, judikát R 76/2016). Obdobné závery vyslovil Ústavný súd Slovenskej republiky vo vzťahu ku kasačnej záväznosti vlastných zrušujúcich nálezov (porov. nálezy sp. zn. I. ÚS 89/2017, ZNaU 56/2017, ďalej sp. zn. I. ÚS 206/2022 a sp. zn. IV. ÚS 36/2022). Z rovnakých princípov vychádza tunajší súd pri posudzovaní disciplinárnej zodpovednosti sudcu za nerešpektovanie kasačného právneho názoru (porov. rozhodnutia sp. zn. 31 D 3/2021 a sp. zn. 33 D 17/2021).

9. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku správneho súdu takéto okolnosti dôvodného nerešpektovania právneho názoru vysloveného najvyšším súdom nevyplývajú. Správny súd v rozpore s právnym názorom najvyššieho súdu v napadnutom rozsudku konštatoval nedostatok skutkových zistení žalovanej a nedostatok dôvodov preskúvaného rozhodnutia. Bolo povinnosťou správneho súdu riadiť sa vysloveným právnym názorom a vec v jeho intenciách rozhodnúť. Kasačný súd preto konštatuje, že námietka žalovanej o nerešpektovaní záväzného právneho názoru kasačného súdu je dôvodná.

10. Pre úplnosť kasačný súd dodáva, že z administratívneho spisu je skutkový stav zistený riadne aj čo sa týka výšky príjmu žalobcu v období od 7.1.2019 do 30.4.2019. Podľa dohody o vykonaní práce zo dňa 4.1.2019 bola odmena za vykonanú prácu na obdobie od 7.1.2019 do 30.4.2019 stanovená na 3500 eur pri rozsahu 350 hodín práce. Čo sa týka mzdy v období pred prevzatím dieťaťa do starostlivosti, žalobca pracoval pri ustanovenom týždennom čase 26,5 hodiny s hrubou mzdou 751 eur

mesačne. Pokiaľ teda žalobca dosiahol za obdobie od 7.1.2019 do 30.4.2019 odmenu brutto 3500 eur, táto odmena je v porovnaní s jeho hrubým platom za obdobie pred prevzatím dieťaťa do starostlivosti ešte vyššia (za toto obdobie necelých štyroch mesiacov žalobca získal odmenu 3500 eur, pričom za rovnaké obdobie by pri pôvodnej mzde dosiahol 3004 eur). Pokiaľ teda kasačný súd konštatoval, že žalobca po prevzatí dieťaťa do starostlivosti nemal z tohto dôvodu stratu alebo zníženie príjmu zo zárobkovej činnosti, toto konštatovanie sa zakladá na riadne zistených faktoch.

11. Rovnako dostatočne zistený skutkový stav bol aj čo do rozsahu vykonávanej práce v období pred prevzatím dieťaťa do starostlivosti a po prevzatí. Bolo nesporne preukázané, že v oboch týchto obdobiach žalobca pracoval u rovnakého zamestnávateľa len v piatky, soboty a nedele. Pred prevzatím dieťaťa mal ustanovený týždenný čas 26,5 hodín a za obdobie od 7.1.2019 do 30.4.2019 v rozsahu 350 hodín, čo predstavuje týždenne v priemere 21,8 hodiny. Uvedené bolo podkladom pre konštatovanie kasačného súdu, že žalobca po prevzatí dieťaťa do starostlivosti nezmenil rozsah vykonávanej práce v porovnaní s obdobím pred prevzatím dieťaťa do starostlivosti a že ide o minimálny rozdiel v týždennom pracovnom čase, pričom rozhodujúca je skutočnosť, že pred prevzatím aj po prevzatí dieťaťa išlo o víkendové zmeny v piatok, sobotu a v nedeľu s približne rovnakým ohodnotením tejto práce.

12. Z vyššie uvedených dôvodov kasačný súd dospel k záveru, že správny súd v prerokovanej veci bezdôvodne nerešpektoval záväzný právny názor vyslovený v rozsudku najvyššieho súdu sp.zn. 9Sžsk/42/2020 zo dňa 26.5.2021. Kasačná sťažnosť je tak v zmysle uplatneného sťažnostného dôvodu podľa § 440 ods. 1 písm. i/ SSP dôvodná, v dôsledku čoho kasačný súd podľa § 462 ods. 1 SSP napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil správne mu súdu na ďalšie konanie.

13. Správny súd o správnej žalobe znovu rozhodne a bude dôsledne rešpektovať právny názor vyslovený v tomto rozsudku ako aj v označenom rozsudku najvyššieho súdu (§ 469 SSP). Trovy konania o tejto kasačnej sťažnosti sú súčasťou trov konania, o ktorých podľa § 467 ods. 3 SSP rozhodne správny súd v novom rozhodnutí vo veci samej.

14. Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3:0.

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.